

Søren-Amerika fra Øster Hornum

Søren Peter Sørensen, som skrev om sin farfar Søren Peter Sørensen

Søren Peter Sørensen blev født 1918. Søren var søn af vejmand og oldtidssamler Ingeman Sørensen og hustru Jørgine. Han voksede op på en lille ejendom på Nihøjevej, lige ved Sortebakken. Søren Peter Sørensen har skrevet mange fortællinger om sin barndom og ungdom i Øster Hornum.

I denne fortælling skriver han om, hvad han har fået fortalt om sin bedstefar, der ligeledes hed Søren Peter Sørensen, født 1842 og kaldet Søren-Amerika. Tilnavnet skyldtes et længere ophold i Nordamerika, et ophold man i øvrigt ikke ved meget om, udover at han arbejdede i skovene. Det menes, han udvandrede omkring 1860 eller senere efter endt militærtjeneste. Han kom tilbage til Øster Hornum i begyndelsen af 1870'erne.

Søren-Amerika som soldat

Søren-Amerika blev omkring 1874-75 gift med Inger Marie Christensen, som han også havde "kendt lidt" før sin Amerika-tur. Måske har der været en kurre på tråden i forholdet og Søren søgte glæmsel ved at tage til Amerika. Straks efter tilbagekomsten blev "kurren" redt ud, og de blev altså snart efter gift. I november 1877 fik de en dreng, Søren Christian, og i marts 1878 en datter, Inger Marie Kristine.

Ved giftermålet købte parret en lille landejendom (nu Estrupvej 25) på 4-5 tdr. land lige nord for Karl Larsens gård ved vejen til Hæsum. Lykken varede dog ikke så mange år, idet Inger Marie døde allerede i 1884. Det har været et hårdt slag at stå ene tilbage med to moderløse børn på henholdsvis 7 og 8 år. Hvordan og hvor længe Søren klarede sig uden hushjælp ved vi intet om. Men vi ved at på et eller andet tidspunkt blev Mette ansat som husbestyrerinde.

Øster Hornum som byen så ud ca. 1920, malet af Chr. Nielsen

Set med nutidens øjne har det lille husmandssted været noget af en idyl. Men efter datidens forhold, hvor det var brød på bordet, den daglige tilværelse, det drejede sig om, må "idyllen" vel nærmest betragtes som en barsk realitet. Med det hele ud i ét, smukt beliggende med vid udsigt over mod bakkedragene på den anden side af den lille landsby. Her midt i det

hele ligger den smukke kvaderstensbyggede kirke og endnu længere ude mod vest skimtes de lyngklædte bakkedrag. Skønnere beliggenhed kan næppe tænkes efter vor nutidige målestok. Da Søren og Inger i sin tid begyndte deres tilværelse her, blev der sikkert tænkt mindre på alt

det skønne med udsigt og lignende, men mere på det daglige udkomme, som gik forud for alt andet. Datidens kår i de små landsbysamfund var ofte den barske realitet med hårdt slid for hele familien for at skaffe det fornødne til livets ophold.

En hændelse, der siger meget om både Søren og tiden, han levede i, skal her fortælles, som den er blevet mig fortalt af en gårdmand fra Molbjerg. Hændelsen fandt sted omkring midten af 1880'erne, under Estrups gendarmtid. Sørens første hustru Inge Marie døde i 1884 og Søren var således, mens denne hændelse forekom, enkemand med to børn, Inge Marie og Christian, som sikkert lige var begyndt i skolen.

Møllen i Øster Hornum

Søren havde i lang tid undret sig over, at mølleren i byen var i stand til at opfede slagtegrise, til trods for at der ikke fandtes noget jordtilliggende til møllen. En dag skulle Søren til mølle med noget korn, der skulle males. Forinden han kørte hjemmefra vejede han sække omhyggeligt, idet han havde en mistanke om, at mølleren "toldede" af sækkene for at skaffe foder til sit grisehold. Ved hjemkomsten foretog Søren en kontrolvejning af sine sække og hans mistanke viste sig at være fuldt berettiget. Mølleren havde "toldet" af sækkene. Søren vendte vognen og kørte straks tilbage til mølleren for at foreholde ham sin mistanke. Mølleren var stejl og ikke til sinds til at gøre nogen indrømmelse angående svindet i kornet, men Søren, som var en meget bestemt mand, holdt på sin ret. Det hele udviklede sig til en kraftig ordstrid, og herunder greb Søren fat i kraven på mølleren og gav ham nogle lussinger. Søren var vant til, at den slags ting ordnede man på stedet, og så var den potte ude. Mølleren var imidlertid af en helt anden opfattelse og meldte Søren for overfald, som for ham kunne få alvorlige følger.

Celle i Nibe Arrest, hvor Søren sad nogle dage uden at hans børn vidste, hvor han var

Nogen tid senere dukke pludselig to ridende gendarmere op hjemme hos Søren for at afhente ham og føre ham til arresten i Nibe. Efter hustruens død var Søren jo blevet alene med Marie og Christian, som sikkert på daværende tidspunkt på dagen var i skole. Trods Sørens protester måtte han følge med til Nibe, vandrende de ni kilometer ad landevejen med en ridende gendarm på hver side.

Det må for ham have været en ydmygende og bitter vandring og tankerne må, som naturligt er, have kredset om, hvordan det nu skulle gå derhjemme. Ikke alene med børnene, men også med dyrene på husmandsstedet.

De to børn måtte således gå helt alene derhjemme et par dage, inden naboerne fandt ud af, at der var noget galt og kunne træde hjælpende til. Ingen vidste hvor Søren var blevet af, før der var nogen der kom i tanke om at de havde set Søren vandre mellem de to gendarmer på vejen. Børnene var naturligvis ude af sig selv og troede vel aldrig, at de skulle gense deres far mere.

Vi forstår vel ikke i dag, at retssystemet dengang kunne være så brutalt som i det her givne tilfælde, men ved nærmere studier af datidens retsvæsen viser det sig, at denne fremgangsmåde var ret almindelig. Efter nogle dages ophold i Nibe arrest var Søren hjemme igen, og gensynsglæden har sikkert været stor på begge sider. Hvad der videre skete i sagen, og hvor længe han opholdt sig i arresten, vides ikke.

Som før nævnt blev Mette snart efter Inger Maries død ansat som Sørens husbestyrerinde. Det gik som det så tit går, at de omkring 1890-91 blev gift. Min far Ingeman, som var den ældste af deres børn, blev født 1892. Også med Mette var Sørens lykke kort, idet hun døde 1895 og efterlod sig to små drenge på 2 - 3 år. Endnu en gang var skæbnen hård ved Søren, atter stod han alene med to små børn. Min far og lillebroderen Martin.

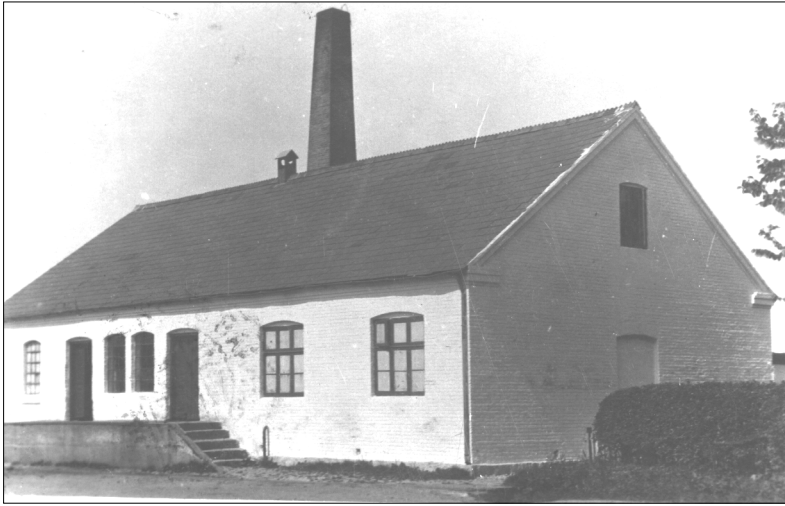
Søren Peter Sørensens lille husmandssted

Om Mettes død har jeg fået fortalt følgende: En søndag i maj blev hun pludselig meget syg og mistede bevidstheden. Søren var straks klar over at det stod alvorligt til med hende. En doktor måtte hentes hurtigst muligt. Dengang var der ikke noget, der hed telefon. Den eneste forbindelse til doktoren, som boede i Nibe ca. 9 km væk, var pr. heste-

vogn. I største hast fik Søren spændt sin eneste hest for fjedervognen, og derefter gik det i skarpt trav ad Nibe til, hvor den nærmeste doktor boede. Da Søren havde forklaret doktoren hvor slemt det stod til med konen derhjemme, kørte denne med Søren tilbage til hjemmet så hurtigt som den arme hest kunne trave hen ad vejen. Men desværre var det for sent. Ved hjemkomsten var hans hustru allerede død. En akut hjerneblødning havde gjort ende på hendes alt for korte liv.

Søren kørte doktoren tilbage til Nibe, og da han endelig nåede tilbage til hjemmet, var hesten hvid af skum og tørstig efter de anstrengende ture frem og tilbage. Da hesten havde drukket en spand vand, så skete det forfærdelige, at den pludselig faldt om og var død. Det var et hårdt slag for bedstefar Søren. På én og samme dag mistede han både sin hustru og sin eneste hest, og igen stod han tilbage med to små børn. Det var næsten mere end han kunne bære. På egnen kom der megen medfølelse og sympati til udtryk for den hårdt prøvede mand, der på én gang havde mistet så meget.

Foruden at passe sit lille husmandssted havde Søren også andre gøremål at tage vare på. Som indvalgt i mejeriets ledelse havde han til opgave at foretage kontrolprøver af den indleverede mælk. Ved siden af sit gøremål på mejeriet og pasningen af sit lille landbrug var Søren også ægsamler på egnen. I sin egenskab heraf var han en kendt mand på egnen og kom viden om, kørende i sin fjedervogn forspændt en stor brun hest, "Den Brune". Samtidig med at han opkøbte æg, købte han også metaller, skind og ben, som han så afsatte, når han en gang om ugen kom til Aalborg med et læs æg. I alle måder kan det siges, at han har været en foretagsom mand.

Øster Hornum mejeri, hvor Søren tog mælkeprøver

Efter Mettes død fik Søren en husbestyrerinde, som hed Kristine. Hun var enke med mange børn. Af dem var kun tre tilbage, da hun kom som plejemor for Ingeman og Martin. Resten af børnene var døde af tuberkulose, den frygtede sygdom, der tyndede stærkt ud i befolkningen. En af de tilbageværende tre, en lille pige som hed Nielsine, døde efter kort tid hos Søren. Det fortælles, at mens hun lå og var meget syg, gjorde Søren alt, hvad han kunne for

hende. Skulle han til Aalborg med et læs æg, spurgte han altid den syge pige, om der var noget at han skulle købe med hjem til hende, om der da ikke var noget, hun ønskede sig. Lige inden hun døde, sagde hun til Søren, at når hun kom ind i himlen, ville hun bede for ham, ja endog bede ham ind i himlen. Det gjorde naturligvis et stærkt indtryk på Søren, at denne pige kunne ligge for døden med sådan taknemlighed for alt, hvad han havde gjort for hende. Tilbage var nu kun to børn, Jensigne og Laust.

I huset til venstre boede Søren og Kristine, til højre ses Thomas Madsens gård. Børnene er dels Sørens børnebørn, dels Thomas og Johanne Madsens børn

Kristine var Sørens husbestyrerinde i knap 22 år. Hun døde omkring 1924 og ligger begravet på Øster Hornum Kirkegård ved siden af sin mand og børn.

Omkring 1917 solgte Søren sit husmandssted og flyttede, sammen med Kristine, ind i et gammelt stråtekt hus, som hørte til Thomas Madsens gård og lå lige på hjørnet af Kirkevej og Nihøjevej.

